

تارنمای تاریخ شفاهی ایران

ملیحه کمال‌الدین^۱

در دهکده جهانی عصر حاضر که سال‌ها پیش، مارشال مک‌لوهان^۲ آن را پیش‌بینی کرده بود، بیشتر ارتباطات بین مردم از طریق گفت‌وگوشنود صورت می‌گیرد. به عبارتی دیگر مردم جوامع، بیشتر شفاهی و شنیداری هستند تا کتبی. تاریخ شفاهی، پیش‌تر (۱۹۴۸ م.) در جوامع غربی پا به عرصه گذاشته بود، اما در ایران در سال‌های پس از انقلاب و به‌تدریج نمایان شد. شاید بتوان گفت مبدأ تاریخ شفاهی در ایران، با خاطرات، آمیخته است. به‌طوری‌که اکنون هر سازمانی بخشی مجزا با عنوان تاریخ شفاهی دارد. «تاریخ شفاهی، گونه‌ای مطرح برای تاریخ‌نگاری است. گونه‌ای که ماده تاریخی آن در فرآیند مصاحبه فعال به‌دست می‌آید؛ سپس در سبک‌ها و قالب‌های متفاوت به جامعه عرضه می‌گردد»^۳.

پس از انقلاب با فراهم‌آمدن اسناد و مدارک و ضرورت نیاز به برخی توضیحات، شنیدن دیده‌های شاهدان عینی وقایع، حس شد. افراد بسیاری پای تعریف مردم، دست‌اندرکاران و حتی کارمندان ساواک نشستند. پس از آن وقایع جنگ تحمیلی و دفاع مقدس به میان آمد. تاریخ‌نگاران به سراغ قشرهای مختلف جامعه رفتند و تعریف وقایع را شنیدند. چندی بعد نیاز به تطبیق اطلاعات و خاطرات با یکدیگر شدند و از آنجا ذهن، ممکن است دچار فراموشی شود و برخی وقایع را به خوبی به یاد نیاورد، آن‌ها را صحت‌آزمایی کردند.

در سال جاری (۱۳۹۶ ش.)، پایگاه‌های زیادی در زمینه تاریخ شفاهی وجود دارند. می‌توان گفت بیشتر سازمان‌ها در سایت خود، دارای بخشی مجزا با عنوان تاریخ شفاهی هستند. اما در سال ۱۳۸۶، سایت یا تارنمایی تخصصی برای تاریخ شفاهی در ایران وجود نداشت؛ بنابراین در بهمن ۱۳۸۶ و در آستانه برگزاری چهارمین نشست تخصصی تاریخ شفاهی ایران، محسن کاظمی، سایت

۱. کارشناس روابط عمومی حوزه هنری
سازمان تبلیغات اسلامی؛

moc.oohay@nidelamaklm

2. Marshall McLuhan

اسناد مرکز مطالعات رسانه‌ای تورنتو و
مطرح‌کننده مفهوم «دهکده جهانی» و
جمله معروف «رسانه خود پیام است».

3. [http://oral-history.](http://oral-history.ir/?language=2&page=about)

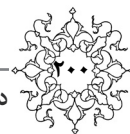
[ir/?language=2&page=about](http://oral-history.ir/?language=2&page=about)

تاریخ شفاهی به نشانی: (<http://oral-history.ir>) را به صورت آزمایشی راه اندازی کرد. هدف او از ایجاد سایت، درگاهی برای فعالان عرصه تاریخ شفاهی و محلی برای جمع‌آوری اطلاعات درباره تاریخ شفاهی بود.

The screenshot shows the website's interface with a top navigation bar, a main banner for a 101st anniversary exhibition, a central article list, and a right sidebar with search and category options.

سایت تاریخ شفاهی به نشانی بهمن ۱۳۸۷، و مقارن با سی‌امین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، به صورت رسمی با همراهی زبان انگلیسی آغاز به کار کرد. به تدریج بخش‌بندی مطالب و پوشش مقالات و درج اخبار مرتبط با تاریخ شفاهی کشور در این سایت شکل گرفت؛ تا نیمه مرداد ۱۳۸۹، ۲۹۰ عنوان مطلب شامل خبر، گزارش، معرفی کتاب و مقاله در این سایت وجود داشت. از آبان ۱۳۸۹ برای بیشتر دیده شدن مطالب، به صورت خبرنامه هفتگی، روزهای چهارشنبه برای ایمیل مخاطبان داخلی و خارج از کشور ارسال شد. مدیرمسئول این هفته‌نامه مرتضی سرهنگی است. به گفته محسن کاظمی، بنیان‌گذار سایت و دبیر هفته‌نامه، خواستیم ما هفته‌ای یک بار مهمان پست الکترونیکی مخاطبان شویم. خبرنامه فارسی برای مخاطبان داخلی و خبرنامه خارجی برای مخاطبان خارجی ارسال می‌شد. آمار مطالب مندرج در سایت، تا دی‌ماه ۱۳۹۰ به ۱۱۷۸ عنوان رسید. شیوه کار این گونه بود. ابتدا مطالب تازه در هفته‌نامه به روز می‌شدند و سپس در طی هفته در سایت و در بخش مربوط، برای نگهداری ثبت می‌شدند. این دوره با دریافت لوح تقدیر و جایزه برای کسب رتبه سوم بهترین پایگاه ادبی و مروج خط فارسی، از پنجمین جشنواره رسانه‌های دیجیتال به سر رسید.

در هفته‌نامه عنوان پاورقی با کتاب زیتون سرخ آغاز شد و این سنت تا کنون ادامه دارد. پس از ۱۴ شماره پیاپی هفته‌نامه تاریخ شفاهی، محسن کاظمی در شماره شانزدهم، آخرین یادداشت را نوشت و سایت را به مترجم دفتر ادبیات انقلاب اسلامی، محمد کریمی تحویل داد. این دوره با غلبه مطالب خارجی و حجم بیشتر مطالب انگلیسی روبه‌رو بود و تا سال ۱۳۹۳ ادامه داشت. آمار مطالب سایت در این زمان به حدود ۴۰۰۰ مطلب رسید. در این دوره بیشتر مطالب، بازنشر از سایر منابع بودند. اواخر سال ۱۳۹۳ نمای کلی سایت با توجه به نظرسنجی‌ها و آمار تغییر کرد؛ همچنین شیوه کار هم تغییر کرد. به این صورت، مطالب، طی هفته در سایت و در بخش خود بارگذاری می‌شدند و سپس در روز چهارشنبه به صورت خبرنامه برای ایمیل مخاطبان ارسال می‌شدند. از ابتدای ۱۳۹۴ تاکنون سایت تاریخ شفاهی، زیر نظر دفتر ادبیات انقلاب اسلامی، حوزه هنری با سردبیری شورای سردبیران و مدیرمسئولی مرتضی سرهنگی اداره می‌شود. شورای سیاست‌گذاری از ابتدای سال ۱۳۹۴ به جای بازنشر مطالب، صرفاً توجه خود را جلب مطالب تولیدی کرد. در این زمان سعی بر این بوده است تا تمام مسائل با عینک تاریخ شفاهی، بررسی شوند. در این دوره دو زبان عربی و اردو نیز افزوده شدند و این سایت به صورت چهار زبانه از مهر ۱۳۹۴ به کار خود ادامه داده است. همچنین با روی کار آمدن شبکه‌های اجتماعی و توجه بیشتر مخاطبان به آن‌ها در کانال تلگرام دفتر ادبیات انقلاب اسلامی نیز به صورت هفتگی، مطالب خود را عرضه می‌کند. بخش چندرسانه‌ای نیز از ۸ اردیبهشت ۱۳۹۵ با شب خاطره در محضر مقام معظم رهبری کار خود را آغاز کرده و هر هفته یک فیلم ۱۰ دقیقه‌ای روی سایت و کانال آپارات منتشر می‌کند. این قطعه‌ها خاطراتی از برنامه‌های شب خاطره از سال‌های ابتدایی هستند. گزارش نشست‌ها هر چند نشست‌های کوچک با جزئیات دقیق از اهداف این سایت بوده و می‌توان گفت به این مهم، دست یافته است.

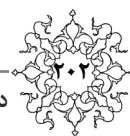

اگر بخواهیم یکی از موفقیت‌های سایت تاریخ‌شفاهی را نام ببریم، این است که در سال ۱۳۸۹ با جست‌وجوی واژه تاریخ‌شفاهی در موتور جست‌وجوی گوگل، این تارنما در صفحات ۹ به بعد مشاهده می‌شد؛ اما از سال ۱۳۹۰ با بارگذاری مرتب و روزانه، این سایت در صفحه نخست و نخستین رکورد مشاهده می‌شود و دومین مورد هم صفحه هفته‌نامه است که محصول همین سایت است. بسیاری از پژوهشگران و شفاهی‌کاران نیز لوگوی سایت تاریخ‌شفاهی را نوعی پرند می‌دانند. همین امر بارها مانع از تغییر کلی رنگ و گرافیک سایت شده است و به ناچار، به تغییرات جزئی بسنده نموده است.

نشانی اینترنتی سایت یا تارنمای تاریخ‌شفاهی ایران: oral-history.ir و نشانی محل آن در تهران: خیابان حافظ، انتهای خیابان سمیه، حوزه هنری، طبقه سوم، سایت تاریخ‌شفاهی است. رایانامه سایت نیز به آدرس info@oral-history.ir می‌باشد. اطلاعات بیشتر را در بخش تماس با ما ببینید.

با توجه به تأثیر دیده‌های تصویری و شناخت وجوه تخصصی‌بودن این سایت، جای امیدواری است که این سایت بیشتر به‌سمت مباحث نظری با تکیه بر جاذبه دیداری سوق یابد.

- Most visited**
- Interviewer Should Use Ethology
 - Memoirs of Marzieh Hadidchi (Dabbagh) (Part 47)
 - The Time between Interview and Compilation Must Be Reduced
 - Using oral history method in "Who Wore My Clothes?"
 - Memory-telling about Dr. Chamran and Dastmal-Sorkhiha
 - Imperative flaunt of documentation in oral history
 - Memoirs of Marzieh Hadidchi (Dabbagh) (Part 48)

Pathology of Oral History in Iran

Imperative flaunt of documentation in oral history
Reported by Iran Oral History Site, "How effective documentation has been to pave the way in oral history?" is a subject addressed by Rahim Nikbakht, researcher and historiographer. He said: In study and research of the novel contemporary history we are exposed to two sets of resources besides library references including archived and oral history documents. The oral documents may include interviews, speeches or radio and television programs.